

Småolmen i Lindesbergs kommun 1996.

Mats Andersson

Inledning

I år var andra året i det nystartade projektet LOM, som drivs gemensamt av Naturskyddsföreningen och Sveriges Ornitologiska Förening. I Lindesbergs kommun deltog vi i Frövi Fågelklubb med assistans av Linde Naturskydds-förening. Projektet är inledningsvis tänkt att pågå under en treårsperiod. Syftet är att under den perioden studera och följa häckningsframgången för våra båda lomarter i landet. I Lindesbergs kommun kommer vi dock att koncentrera oss på småolmen.

Inventeringsmetoden

Inventeringen går till så att varje tänkbar häckningslokal besöks vid minst tre tillfällen. Besöken görs under perioden från slutet av april till början av augusti och med tonvikten lagd i juni - juli. Syftet är alltså att fastställa förekomsten av stationära häckande par och resultatet av eventuella häckningar, samt hur många "stora" ungar varje par får. Varje inventering har ett protokoll att fylla i, där bl. a. en uppskattning av ungarernas storlek görs. Med "lyckade

häckningar" menas häckningar som resulterar i minst en "stor" unge, vilket betyder att de är halv vuxna-flygga.

Något letande efter bon behöver man inte göra utan ett stationärt par räcker som bedömning att lokalen är att betrakta som häckningslokal. Småolmen, liksom storolmen, avstår vissa år från att häcka men uppehåller sig i sin häckningsbjörn och håller sitt revir. Detta är alltså naturligt och förhoppningsvis kommer de under nästkommande år tillbaka och producera ungar.

Resultat från Lindesbergs kommun 1996

Sammanlagt besöktes även i år 18 lokaler. Av dessa fanns det stationära par vid 10 lokaler. Vid 8 lokaler sågs således inga lommar vid något tillfälle. Av de 10 häckningslokaler lyckades häckningen vid 5 lokaler. Vid dessa 5 lokaler fick lommar fram sammanlagt 5 "stora" ungar. Detta blir 0,50 "stora" ungar per stationärt par och 1,0 "stor" unge i medeltal per lyckad häckning. Se även tabellen nedan.

Småolmens häckningsresultat i Lindesbergs kommun 1996

Antal stationära par	Medelantal "stora" ungar per stationärt par	% lyckade häckningar =stationära par med minst en "stor" ungar	Antal häckningar med minst en "stor" unge	Medelantal "stora" ungar per lyckad häckning
10	0,50	50	5	1,00

Deltagare i inventeringen har varit, Jonas Kling, Kjell Mattsson, Per-Martin Ramberg, Johnny Teglin, Ulla Wallin, Mona Wallin, Per Zetterlund och Mats Andersson.

Ett stort tack! riktas till samtliga och en förhoppning om fortsatt medverkan under kommande år.

Yxhugg och galopperande hästar - exempel på fåglalåtar i fågelböckerna

Jan-Erik Malmstigen

Att lära sig *fågla*mas fågellåten eller sång tillhör för de flesta nybörjare fågel-skådningens svårare sidor - men är samtidigt en av de mest fascinerande.

Det bästa och snabbaste sättet att träna in i denna värld är att följa med någon erfaren ornitolog och i fält få varje låte identifierat. Det näst bästa sättet är att inhandla några ljudband eller CD-skivor med fågellåten och nöta in fågel-sången. Det sämsta är att utifrån fågel-böckernas bokstavsramor försöka tyda t.ex. "st isivri isivri ju li ti isibly isibly isibly isibly". Ja att det är den svartvita flugsnapparens sång förstår väl nästan alla!

Nu finns det dock några välkända ramsor som så att säga "slår huvudet på spiken" och har man lärt sig dessa brukar inlärningen bli både enklare och roligare. T.ex. gulsparvens; ett-två-tre-fyra-fem-sex-sjuu..., trädgårdssångarens porlande vårbäck eller rosenfinkens *pleased to see you*.

Här följer därför ett antal fåglars sång med liknelser och ramsor från vår vardagsmiljö för den som tycker att detta kan vara till någon hjälp. Jag har som underlag haft fyra fågelböcker. Det är först och främst I) Erik Rosenbergs *Fåglar i Sverige* (1953). "Mäster" Erik är nog den person som betytt mest när det gäller att försöka finna en passande beskrivning på något fågellåte så att alla genast förstår vad det handlar om. Flera av hans beskrivningar hittar man ännu

idag i de senaste fågelböckerna. De övriga fågelböckerna som hänvisas till är 2) Delin/Svensson: *Alla Europas fåglar i färg* (1978), 3) Staav/Fransson: *Nordens fåglar* (1987) samt 4) Jonsson, L.: *Fåglar i Europa* (1993).

Rördrom.

- Blåser i mynningen av en tombutej (2,4)

Årta

- Knarrande låte som när man repar nageln mot en kam (3,4).

Brunand

- Hanen låter höra ett märkligt vinande ljud påminnande om en studsande gevärskula (3)

Svärta

- Under uppvakningen låter hanen höra ett låte som erinrar om avlägsna yxhugg (3)

Småfläckig sumphöna

- På långt håll som droppande vattenkran (2,4)

Sothöna

- Stundom otroligt högt "pitts" som om någon tappade en glödlampa mot en sten inne i vassen (4)

Vattenrall

- Gälla grisskrik (4)

Sällingesjön 1996

Mattias Rudenvall

Januari och februari var minnesvärda med sidensvansar, gråtskor, övervintande kol- och björktrastar och stjärtme-der. En varfågel och 2 fasaner sågs un-der månaden på Sällingegårderna och de första varfågeln kom den 4.4 med både ornsvräk, ringduva, stare och tofsvipa. Några större översvämmingar som de -95 bildades inte i år, dock sågs enstaka gluttsnäppor och grönbenor i april. En rördrom hördes den 21.4-13.5. Andra anmärkningsvärda observationer i april /maj var svarthakedopping, sal- och småskrake, sjöorre, sked- och snatterand och småspov. Den 11:e maj var det dags för den andra nya arten i kommunen (efter citronärlan), då en gammal vit-vingad fåma upptäcktes! Fågeln drog sig senare till Sörbysjön och sågs där under kvällen.

Bytesöverlämning sågs mellan 1 par brun kärnhök vid två tillfällen vilket tyder på häckning, den första för sjön i så fall. Hösten inleddes med besök av 2 havsörnar den 21.9 samt 1 ex den 28.9 i samband med World Birdwatchday. En

alfågel sågs den 21.10 liksom en gammal havsörn den 26.10. Stora mäng-der kanadagäss sågs i oktober, med 350-615 ex den 18:e-26:e (615 ex den 22:a). 1 småskrake sågs den 29:e och decem-ber bjöd på stjärtnesar och gårdsmyggar.

Kanadagås vid Sällingesjön 1995.

Till sist kan jag nämna att det tycks bli stora översvämmingar under våren och att det kan vara värt att göra några besök om det är mycket vadare. Kanske står det här en damm- eller tuvsnäppa någon dag i april eller maj !?!

Tabellen i artikeln ”Smålommen i Lindesbergs kommun 1996” i Pandion 1996:3 blev felaktig. Den rätta:

Smålommens häckningsresultat i Lindesbergs kommun 1996

Antal stationära par	Medelantal "stora" ungar per stationärt par	% lyckade häckningar =stationära par med minst en "stor" unge	Antal häckningar med minst en "stor" unge	Medelantal "stora" ungar per lyckad häckning	Medelantal "stora" ungar per lyckad häckning
10	0,50	50	5	1,00	1,00

Skickar med en tabell som ni kan klistra in i på rätt plats i föregående nummer.

Marocko 31/12 1996 - 14/1 1997

Thomas Haraldsson

Det var en dag under hösten 1995. Jag språkade med min vän Martin Stervan-der och då sa han: "Ska du med till Ma-rocko vintern 96-97?" Jag skrattade mest och sade ungefär: "Dröm vidare!" Men han gjorde mer och mer allvar av sin plan. Han pratade med fler och fler, ringde, ordnade och fixade. I februari -96 damp det ner i min brevlåda "Första utskicket inför Marockosresan." Så, den 28:e december tog jag, Andreas, Martin och Mattias tåget mot Falkenberg. Där tittade och kryssade vi stäppörnen som varit där en tid. Sedan åkte Mattias hem och vi andra fortsatte mot Malmö. Den 29:e skådade vi och Anders Larsson (reseledaren) lite i Skåne som uppvär-mning (havsörnar, kungsörnar och glador). Den 30:e kom resten av gänget, nu är vi 13, och på natten mot den 31:a tog vi färjan till Danmark och Kastrup. Äntli-gen, klockan 07.30 lyfte planet mot Af-rika, då var det bara att jubla....

31/12

Landar i ett 16-gradigt Agadir vid 12-tiden på dagen. Efter att ha sett en skum fågel när vi landade, krånglade vi oss ur planet och såg att det var en svartvingad glada! Den visade upp sig mycket fint för oss över landningsbanan. Efter passkontroll gick vi ut till parkeringen där hyrbilarna väntade. Medans Martin ordnade med diverse papper, riggade vi upp tubarna på parkeringen. På en bygg-nad satt några svartstarrar och mellan palmerna flög flera trädgårdsbulbyler. Bland bilarna gick några tofslärkor och i ett träd satt en varfågel av den nordafri-kanska rasen *algeriensis*. I tre bilar åkte vi sen till hotell Tagadirt inne i Agadir,

på väg dit såg vi från bilen en flock ko-hägrar och flera svarth. buskskvättor. Efter att vi fått våra rum, fina sådana, körde vi norrut längs kusten. Vårans bil åkte till byn Tamri och åt lunch, i byn hittade jag och Andreas en snygg hane diademrödsjätt, även de allstädes vanli-ga bulbylerna. Efteråt träffade vi de and-ra och åkte ut till klipporna vid havet.

Lång ut fiskade en flock om c:a 100 havssulor, kentska tämor kom hela tiden på väg söderut, så även ett 20-tal röd-nåbbade trutar. En klippluva svishade förbi nedanför klippan. Sedan körde vi ner mot Agadir, stopp vid fyren Cap Rhir där vi skådade i en timme i dugg-regnet. Vi såg en medelhavslira, en klykskj. stormsvala som fort flög söderut och några rödnåbbade trutar. Vid fyren satt 3 hussparvar. Ett till stopp på väg mot Agadir gav en labb. Efter besök på en superb hamburgerbar somnade vi till regnets droppande.